

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ - LUẬT

NGUYỄN THỊ NGỌC TUYỀN

PHÁP LUẬT VỀ BẢO HỘ QUYỀN TÁC GIẢ
ĐỐI VỚI SÁCH ĐIỆN TỬ

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

TP. HỒ CHÍ MINH NĂM 2025

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ - LUẬT

NGUYỄN THỊ NGỌC TUYỀN

**PHÁP LUẬT VỀ BẢO HỘ QUYỀN TÁC GIẢ
ĐỐI VỚI SÁCH ĐIỆN TỬ**

Chuyên ngành: Luật Kinh tế
Mã số chuyên ngành: 9 38 01 07

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

Tp. Hồ Chí Minh năm 2025

Công trình được hoàn thành tại: **Trường Đại học Kinh tế-Luật – ĐHQG-HCM**

Người hướng dẫn khoa học:

Phản biện độc lập 1:.....

Phản biện độc lập 2:.....

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án họp tại:..... vào lúc...giờ.....ngày..... tháng..... năm.....

Có thể tìm hiểu luận án tại thư viện:

- Thư viện trung tâm ĐHQG-HCM
- Thư viện Khoa học Tổng hợp TP.HCM
- Thư viện Trường Đại học Kinh tế - Luật -ĐHQG-HCM

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Sách in là một hình thức truyền thống tiếp cận của độc giả và nó được thay thế bởi phương thức dễ dàng và nhanh chóng hơn đó là sách điện tử. Lợi ích của sách điện tử mang lại rất lớn từ nhu cầu của độc giả, đến nhu cầu cung cấp và các hoạt động kinh doanh cũng diễn ra mạnh mẽ. Sách điện tử được tạo ra và tồn tại trên môi trường mạng Internet, nên nó dễ xảy ra các hành vi phạm xâm phạm quyền tác giả, vì chỉ cần vài thao tác click chuột là có thể thực hiện các hành vi một cách bất hợp pháp. Hơn nữa đây là môi trường ảo nên khả năng lan truyền và chia sẻ nhanh chóng dữ liệu đối với mạng toàn cầu dạng này rất khó kiểm soát và ngăn chặn kịp thời. Việc thực thi các cam kết quốc tế, các quy định pháp luật trong nước về quyền tác giả, quyền liên quan từng bước được hoàn thiện phù hợp với nhu cầu thực tiễn và hội nhập quốc tế. Tuy nhiên, thực tế, các quy định của pháp luật Việt Nam về vấn đề sách điện tử cũng rất chung chung và rời rạc, từ Luật sở hữu trí tuệ 2005 (sửa đổi, bổ sung 2009, 2019) đến Luật Sở hữu trí tuệ (sửa đổi, bổ sung năm 2022), Luật An ninh mạng năm 2018 và các văn bản hướng dẫn về cơ chế bảo hộ bản quyền đối với tác phẩm chung và sách điện tử nói riêng. Trong Luật Xuất bản năm 2012 có ghi nhận pháp lý về xuất bản điện tử, tuy nhiên cụ thể hóa các quy định ấy vẫn chưa thật sự hiệu quả. Từ những lý do trên, tác giả nhận thấy rằng việc nghiên cứu về **“Pháp luật về bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử”** là hết sức cần thiết trong thời đại công nghệ số và môi trường mạng hiện nay.

2. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu

Luận án được thực hiện với mục đích phân tích và kiến nghị hoàn thiện quy định pháp luật về bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử.

Với mục đích nghiên cứu trên, tác giả xác định nhiệm vụ nghiên cứu của luận án là:

Một là, làm sáng tỏ cơ sở lý luận và pháp lý về bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử theo pháp luật Việt Nam trong mối tương quan với các điều ước quốc tế và pháp luật một số quốc gia. *Hai là*, phân tích các quy định pháp luật điều chỉnh về các quyền tác giả đặc trưng đối với sách điện tử như bảo vệ sự toàn vẹn sách điện tử, quyền sao chép và phân phối. *Ba là*, xác định hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử trong môi trường mạng. Từ đó, đề xuất kiến nghị hoàn thiện pháp luật về biện pháp công nghệ hiệu quả trong việc bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử trước các hành vi xâm phạm quyền.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài này, tác giả sẽ vận dụng các phương pháp như *Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu; Phương pháp so sánh luật học; Phương pháp phân tích luật viết.*

4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

4.1 Đối tượng nghiên cứu

Đề tài tập trung nghiên cứu về quyền tác giả đối với sách điện tử trong việc bảo hộ về mặt pháp lý cũng như những giải pháp bảo vệ tốt nhất bản quyền sách điện tử trước các hành vi sử dụng trái phép, xâm phạm đến những độc quyền cơ bản của chủ thể quyền. Ngoài ra, đề tài còn hướng đến nghiên cứu các biện pháp bảo vệ quyền của một số quốc gia trên thế giới như Hoa Kỳ, Pháp, Nhật Bản để làm kinh nghiệm cho Việt Nam.

4.2 Phạm vi nghiên cứu

- Về không gian: Nghiên cứu bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử, bên cạnh việc phân tích pháp luật Việt Nam thì tác giả có nghiên

cứu và so sánh chủ yếu với pháp luật một số quốc gia như Hoa Kỳ, Pháp, Nhật Bản.

- Về nội dung nghiên cứu: Một là (i) Chủ thể quyền (tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả); (ii) Nhà xuất bản và nhà cung cấp dịch vụ trung gian; (iii) Người sử dụng. *Hai là*, Hướng đến lựa chọn các biện pháp công nghệ hữu hiệu và phù hợp cho việc thúc đẩy khai thác lợi ích kinh tế cũng như bảo hộ bản quyền đối với sách điện tử.

5. Những điểm mới khoa học của luận án

Thứ nhất, đây là công trình nghiên cứu một cách tổng thể nhất về bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử trong môi trường kỹ thuật số. *Thứ hai*, công trình phân tích các quyền tác giả đặc trưng về quyền được bảo vệ sự toàn vẹn sách điện tử, quyền sao chép và phân phối sách điện tử. *Thứ ba*, công trình định hướng hoàn thiện pháp lý về biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử.

6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

6.1 Ý nghĩa khoa học của đề tài

(1) Phân tích làm rõ khái niệm và đặc điểm của sách điện tử, điểm khác biệt đối với sách in truyền thống. (2) Thực tiễn cần thiết hình thành sách điện tử và như vậy sẽ ảnh hưởng đến lợi ích kinh tế của sách điện tử trong môi trường mạng. (3) Xác định các hành vi xâm phạm đối với sách điện tử và cách biện pháp hữu hiệu để xử lý.

6.2 Ý nghĩa thực tiễn của đề tài

Một là, sử dụng làm nền tảng xây dựng pháp luật hoàn thiện, áp dụng thực thi pháp luật đối với sách điện tử. *Hai là*, ghi nhận pháp lý đảm bảo cân bằng lợi ích của các nhóm chủ thể đặc thù như tác giả, nhà xuất bản, các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian và người sử dụng. *Ba là*, dùng

làm tài liệu nghiên cứu, học tập cho sinh viên, giảng viên, nhà nghiên cứu trong việc sử dụng hợp pháp và hợp lý đối với sách điện tử. Bốn là, nguồn tài liệu nghiên cứu hỗ trợ thông tin cho nhà xuất bản, tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trong môi trường internet

7. Bố cục luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, luận án được trình bày thông qua bốn chương:

Chương 1. Tổng quan về vấn đề nghiên cứu

Chương 2. Lý luận chung về bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử

Chương 3. Các quyền tác giả đặc trưng đối với sách điện tử và ngoại lệ quyền

Chương 4. Hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử và giải pháp hoàn thiện pháp luật

CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

1.1 Tổng quan về tình hình nghiên cứu

1.1.1 Những công trình nghiên cứu về sách điện tử và quyền tác giả trong môi trường kỹ thuật số

a. Các công trình nghiên cứu trong nước

(1) Sách chuyên khảo “*Quyền tác giả trong không gian ảo*”, của tác giả Nguyễn Thị Hồng Nhung, (tái bản lần thứ nhất, có chỉnh sửa), Nhà xuất bản Đại học quốc gia TP. Hồ Chí Minh, năm 2021; (2) Sách chuyên khảo “*Bảo hộ quyền tác giả trong môi trường kỹ thuật số theo Điều ước quốc tế và pháp luật Việt Nam*”, của tác giả Vũ Thị Phương Lan, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia – Sự thật, năm 2018; (3) Luận án “*Quyền sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử*”, của tác giả Phạm Thị Mai Khanh, ngành kinh tế học, Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, năm 2016.

b. Các công trình nghiên cứu ngoài nước

(1) Sách *“International Copyright: Principles, Law, and Practice”*, của tác giả Paul Goldstein, P.Bernt Hugenholtz, Nxb Oxford University Press, New York, năm 2019; (2) Sách *“Copyright-related Issues in Electronic Books”*, của tác giả Chennupati K. Ramaiah, Hyderabad; BS Publications, năm 2014; (3) Sách *“The copyright book: A practical Guide”*, của tác giả William S.Strong”, Nxb The MIT Press Cambridge, England, năm 2014; (4) Bài viết *“E-book and copyright law”*, của tác giả Tatiana – Eleni Synodinou, báo cáo Hội nghị quốc tế lần thứ 13 của ISSEI-Hiệp hội quốc tế về nghiên cứu ý tưởng châu Âu hợp tác với Đại học Síp, năm 2018; (5) Luận án *“Copyright Law in Viet Nam: Substantive and private international law aspects”*, của tác giả Nguyen Phan Khoi, Nxb Springer, năm 2022.

1.1.2 Những công trình nghiên cứu về quyền sao chép và phân phối sách điện tử

a. Các công trình nghiên cứu trong nước

(1) Sách *“Quyền tác giả, quyền liên quan trong hoạt động xuất bản”*, của Vũ Mạnh Chu – Vũ Thùy Dương, Giáo trình, Nxb Thông tin và truyền thông, năm 2019; (2) Bài viết *“Bảo hộ quyền tác giả trong lĩnh vực xuất bản ở Việt Nam hiện nay”*, của Đỗ Thị Quyên, Nxb Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, năm 2016; (3) Bài viết *“Thực hiện quyền sở hữu trí tuệ và quyền tác giả trong hoạt động thông tin - thư viện” của Bùi Loan Thùy-Bùi Thu Hằng, Tạp chí Thư viện Việt Nam Trường ĐHKHXH&NV - ĐHQG TP.HCM – 2011.*

b. Các công trình nghiên cứu ngoài nước

(1) Bài viết *“Fair use and fair competition for digitized cultural goods: The case of e-Book”*, của tác giả Frangoise Benhamou, Tạp chí Journal of

Cultural Economics, năm 2015; (2) Bài viết “*A Case for Openness – Book Publishing and the Role of Amazon*”, của tác giả Antje Kreutzmann-Gallasch, Simone Schroff, Nxb Springer, năm 2022; (3) Sách “*Access-Right: The Future of Digital Copyright Law*”, của tác giả Zohar Efroni, Nxb Oxford University Press, năm 2010.

1.1.3 Những công trình nghiên cứu về biện pháp bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử

a. Các công trình nghiên cứu trong nước

(1) Bài viết “*Bảo hộ quyền tác giả trong môi trường kỹ thuật số- Nghiên cứu kinh nghiệm áp dụng Luật Hadopi của Cộng Hòa Pháp*”, của Nguyễn Thị Hải Vân, năm 2016; (2) Luận án “*Giải quyết tranh chấp về bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ theo cơ chế của tổ chức thương mại thế giới*”, của tác giả Đỗ Thị Minh Thủy, ngành luật kinh tế, Học viên Khoa học xã hội, Hà Nội, năm 2018; (3) Luận án “*Pháp luật về bảo hộ quyền tác giả trong môi trường Internet*”, của tác giả Võ Trung Hậu, ngành luật kinh tế, Trường Đại học Kinh tế-Luật, Thành phố Hồ Chí Minh, năm 2020; (4) Sách “*Quyền tác giả ở Việt Nam- Pháp luật và thực thi*”, của Trần Văn Nam, năm 2014.

b. Các công trình nghiên cứu ngoài nước

(1) Sách “*Digital Media and Intellectual Property: Management of Right and Consumer Protection in a Comparative Analysis*”, của tác giả Nicola Lucchi, Nxb Springer, năm 2006; (2) Sách: “*Copyright Law in the Digital World Challenges and Opportunities*” của Manoj Kumar Sinha, Vandana Mahalwar (eds.), NXB Springer Singapore, năm 2017. ISBN: 978-981-10-3983-6, 978-981-10-3984-3; (3) Bài viết “*An Extended Doctrine of Implied Consent – A Digital Mediator?*” của Georgia Jenkins, năm 2021; (4) Bài viết “*Secondary Liability of Internet Service*

Providers” của tác giả Dinwoodie, G.B. (eds). *Ius Comparatum – Global Studies in Comparative Law*, vol 25. Springer, năm 2017.

1.1.4 Đánh giá tình hình nghiên cứu

Nhìn chung, các công trình được đề cập đã cho thấy có rất nhiều tác giả quan tâm đến lĩnh vực quyền tác giả trên mạng internet đang bùng nổ hiện nay. Các tác giả đã cố gắng thể hiện rõ nét bản chất quyền tác giả đối với các tác phẩm nói chung, có đối sánh với các Điều ước quốc tế, từ đó thể hiện cách nhìn tổng thể nhất về bảo hộ bản quyền tại Việt Nam.

Các công trình đã nghiên cứu về quyền tác giả nói chung hoặc mô hình khai thác sách điện tử ở góc độ thương mại. Tuy nhiên, nội dung chưa có công trình nào đề cập trực tiếp nghiên cứu đến bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử.

1.2 Cơ sở lý thuyết nghiên cứu

Lý thuyết giá trị lao động (Labor theory of value) và lý thuyết về quyền sở hữu (Property Rights Theory)

Với việc áp dụng các lý thuyết này, tác giả sẽ vận dụng trong Chương 2 và Chương 3 của luận án nhằm thể hiện rõ giá trị lao động của người tạo ra tác phẩm và xác định vai trò của nhóm chủ thể đặc biệt là trong môi trường kỹ thuật số, họ sẽ xứng đáng được yêu cầu với những giá trị sáng tạo, công sức đóng góp mới được thêm vào trong quá trình tạo lập, lưu thông đối với sách điện tử.

Lý thuyết sử dụng hợp lý (Theory of fair use)

Đối với lý thuyết sử dụng hợp lý, người viết sẽ vận dụng làm nền tảng xây dựng cho Chương 2 và Chương 3 của luận án. Việc sử dụng hợp lý tác phẩm được đề cập đến các trường hợp sử dụng sách điện tử trong các trường hợp giới hạn quyền sở hữu trí tuệ.

Lý thuyết hết quyền (The theory of exhaustion) và Lý thuyết quyền sao chép mới (The new copy theory)

Luận án vận dụng lý thuyết hết quyền một cách hợp lý đồng thời kết hợp lý thuyết quyền sao chép mới trong Chương 3, và Chương 4 để đảm bảo được mục tiêu đặt ra trong việc vừa bảo vệ quyền của tác giả và người dùng, vừa góp phần phát triển kinh tế trực tuyến trong việc khai thác các quyền kinh tế của sách điện tử.

Lý thuyết về đại diện (Agency theory)

Nền tảng số có trách nhiệm với tư cách là chủ thể có khả năng sẽ làm tốt vai trò của mình trong việc bảo vệ và phân phối sách điện tử. Tác giả sẽ vận dụng lý thuyết đại diện vào Chương 2 và Chương 3 trong việc xác định vai trò đại diện của nền tảng số trong việc xác lập các mối quan hệ giữa tác giả với các chủ thể khác.

1.3 Câu hỏi nghiên cứu và giả thuyết nghiên cứu

Để hướng tới đạt được những mục tiêu mà đề tài đặt ra, luận án dựa trên câu hỏi tổng quan cho toàn bộ nội dung nghiên cứu như sau: *“Pháp luật Việt Nam cần hoàn thiện thể nào để bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử trước hành vi xâm phạm cũng như cân bằng quyền lợi của tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả với chủ thể trung gian như nhà xuất bản, các tổ chức cung cấp dịch vụ internet và người sử dụng?”*

Từ câu hỏi tổng quát đó, luận án hướng đến các câu hỏi nghiên cứu chi tiết sau đây:

Câu hỏi nghiên cứu 1: Sách điện tử là gì? Tại sao cần bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử trong môi trường mạng hiện nay?

Giả thuyết nghiên cứu 1:

Có nhiều cách hiểu khác nhau về sách điện tử; Trong quá trình lưu thông sách điện tử sẽ xuất hiện các chủ thể đặc biệt là nhà xuất bản và tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trong môi trường mạng; Tác động của môi trường kỹ thuật số và internet sẽ ảnh hưởng đến việc bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử như hành vi xâm phạm dễ dàng, các quyền được bảo vệ sự toàn vẹn tác phẩm hay quyền sao chép, phân phối.

Câu hỏi nghiên cứu 2: Tại sao pháp luật cần bảo hộ các quyền tác giả đặc trưng đối với sách điện tử và các ngoại lệ quyền trong mối tương quan với hoạt động xuất bản?

Giả thuyết nghiên cứu 2:

Các quyền tác giả đặc trưng đối với sách điện tử như quyền bảo vệ sự toàn vẹn sách điện tử, quyền sao chép và quyền phân phối dễ dàng bị xâm phạm; Việc xuất bản sẽ liên quan trực tiếp đến việc sao chép và phân phối sách điện tử đến người sử dụng; Việc sử dụng hợp lý các ngoại lệ quyền tác giả đối với sách điện tử sẽ trở nên khó khăn hơn trong quá trình xuất bản điện tử đến tay người sử dụng.

Câu hỏi nghiên cứu 3: Biện pháp nào hiệu quả nhằm hạn chế hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử trong không gian mạng?

Giả thuyết nghiên cứu 3:

Hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử rất dễ dàng và tinh vi; Các biện pháp bảo vệ quyền hiện nay chủ yếu tập trung các biện pháp xử lý hành vi xâm phạm cho quyền tác giả đối với các loại tác phẩm.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1

Tổng hợp và phân tích các công trình nghiên cứu liên quan đến luận án giúp làm rõ những lý thuyết, phương pháp và kết quả đạt được. với các lý thuyết được đề cập như lý thuyết về giá trị lao động, lý thuyết quyền

sở hữu, lý thuyết sử dụng hợp lý và lý thuyết hết quyền làm nền tảng trong việc xây dựng các mối quan hệ pháp lý với các chủ thể mới trong nền tảng số dành cho sách điện tử.

Chương 2. LÝ LUẬN CHUNG VỀ BẢO HỘ QUYỀN TÁC GIẢ ĐỐI VỚI SÁCH ĐIỆN TỬ

2.1 Khái niệm quyền tác giả và khái quát về sách điện tử

2.1.1 Khái niệm quyền tác giả

Quyền tác giả là một trong những đối tượng của quyền sở hữu trí tuệ, cũng mang những đặc điểm chung của sở hữu trí tuệ như tính vô hình của các đối tượng bảo hộ, tính giới hạn về thời gian bảo hộ và không gian bảo hộ.

2.1.2 Khái quát về sách điện tử

2.1.2.1 Lịch sử ra đời của sách điện tử

Có thể nói, nguồn gốc ra đời của sách điện tử bắt nguồn từ nguồn gốc xuất hiện của sách. Khái niệm về sách cũng chưa từng được thống nhất cách hiểu bởi bất kỳ ai qua các thời kỳ trước đây.

2.1.2.2 Khái niệm sách điện tử

Có thể hiểu sách điện tử cũng là tác phẩm được bảo hộ theo quy định của pháp luật bản quyền, có thể hình thành dưới một hoặc nhiều hình thức tác phẩm khác nhau tồn tại dưới dạng kỹ thuật số được sử dụng phổ biến trong môi trường mạng. Sách điện tử có thể được hình thành từ kỹ thuật số hoặc từ sách in được số hóa và chứa đựng nhiều chức năng đa dạng phục vụ người sử dụng sách điện tử.

2.1.2.3 Đặc điểm sách điện tử

Thứ nhất, sách điện tử có thể tồn tại dưới nhiều dạng của các tác phẩm văn học nhưng được kết nối qua các hình thức như âm thanh, hình

ảnh, bảng biểu. *Thứ hai*, sách điện tử không phải đơn thuần là cơ sở dữ liệu điện tử. *Thứ ba*, Sách điện tử do được tồn tại trong môi trường số nên sẽ dễ dàng lưu trữ, sao chép, phân phối và truyền tải nhanh chóng đến người sử dụng trong thời gian ngắn. *Thứ tư*, chủ thể tham gia vào quá trình lưu thông sách điện tử còn có nhà xuất bản và các ISP.

2.2 Khái niệm bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử và chủ thể quyền tác giả đối với sách điện tử

2.2.1 Khái niệm bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử

Bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử cơ bản cũng sẽ được xác lập cơ chế như bảo hộ quyền tác giả nói chung, tuy nhiên, quá trình bảo hộ quyền và biện pháp bảo vệ chống lại các hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử trong môi trường mạng là rất khác biệt.

2.2.2 Các chủ thể quyền tác giả đối với sách điện tử

2.2.2.1 Tác giả và chủ sở hữu quyền tác giả

Trước tiên là tác giả là người sáng tạo ra một phần hoặc toàn bộ tác phẩm văn học, nghệ thuật và khoa học. Chủ sở hữu quyền tác giả đối với sách điện tử là người giữ một phần hoặc toàn bộ quyền công bố sách điện tử và quyền tài sản đối với sách điện tử.

2.2.2.2 Nhà xuất bản

Nhà xuất bản là cơ quan, tổ chức được thành lập theo quy định pháp luật và thực hiện hoạt động xuất bản.

2.2.2.3 Các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trong môi trường mạng

Trong môi trường mạng bùng nổ hiện nay, cần phải nhắc đến nhóm chủ thể là tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian (ISP) trong việc kết nối mạng và lưu trữ các bản sao tạm thời để đưa đến công chúng. Đây có vẻ là

nhóm chủ thể đặc trưng nhất trong việc khai thác quyền sao chép và phân phối sách điện tử đến công chúng.

2.3 Sự tác động của thời đại kỹ thuật số đến bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử

2.3.1 Khái niệm thời đại kỹ thuật số

Thời đại kỹ thuật số (Tiếng Anh là: *Digital age*) còn được gọi dưới các thuật ngữ khác như: thời đại máy tính, thời đại thông tin hoặc thời đại truyền thông mới. Đây là một giai đoạn trong lịch sử nhân loại với sự chuyển đổi từ ngành công nghiệp truyền thống mà ngành công nghiệp đã mang lại thông qua công nghiệp hóa, tới nền kinh tế dựa trên tin học hóa.

2.3.2 Ảnh hưởng của thời đại kỹ thuật số và môi trường mạng đến sách điện tử

Thứ nhất, hình thức tác phẩm sách điện tử sẽ đa dạng hơn sách in truyền thống. Điều này tác động đến việc thừa nhận quyền tác giả phát sinh đối với sách điện tử cũng như các biện pháp hỗ trợ sử dụng sách điện tử là rất cần thiết. *Thứ hai*, Trong môi trường kỹ thuật số, hình thức phân phối, truyền tải tác phẩm sách điện tử đến công chúng đa dạng hơn sách in truyền thống. *Thứ ba*, Chính từ sự phát triển của công nghệ số mạnh mẽ nên hành vi xâm phạm sẽ dễ dàng hơn rất nhiều so với các quyền sách in như trước đây. *Thứ tư*, các chủ thể quyền khó khăn hơn trong việc bảo vệ quyền tác giả của mình.

2.3.3 Sự cần thiết phải có các quy định đặc thù trong việc bảo hộ quyền tác giả đối với sách điện tử

Thứ nhất, Thứ nhất, xây dựng các quy định phát sinh quyền tác giả đối với sách điện tử. *Thứ hai*, khi quyền tác giả được bảo hộ một cách chặt chẽ có hiệu quả sẽ tạo được ý thức coi trọng sáng tạo, cũng như thói quen tuân thủ pháp luật về quyền tác giả trong Luật sở hữu trí tuệ. *Thứ ba*, sách điện tử cũng là sách nên việc tạo ra nó cũng là cả công trình nghệ thuật ngôn từ, kết quả của tiến trình lao động nghệ thuật, hoạt động sáng tạo của cá nhân tác giả.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 2

Với nhiều quan điểm khác nhau về sách điện tử, qua phân tích và gắn liền với góc độ pháp lý về bản quyền có thể khẳng định sách điện tử mang các đặc điểm khác với sách in truyền thống bởi hình thức thể hiện dưới dạng kỹ thuật số, từ đó dẫn đến mức độ ảnh hưởng việc bảo hộ về quyền tác giả sẽ khác so với sách in truyền thống. Ngoài ra, nhà xuất bản và các ISP cũng xuất hiện là các chủ thể đặc biệt trong quá trình lưu hành sách điện tử. Các tác động mạnh mẽ của thời đại công nghệ số và môi trường mạng đến bản quyền sách điện tử.

Chương 3. CÁC QUYỀN TÁC GIẢ ĐẶC TRƯNG ĐỐI VỚI SÁCH ĐIỆN TỬ VÀ NGOẠI LỆ QUYỀN

3.1. Quyền bảo vệ sự toàn vẹn tác phẩm là sách điện tử trong môi trường kỹ thuật số

3.1.1 Khái niệm quyền bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử

Từ các phân tích quy định của các quốc gia và Việt Nam, luận án có thể đưa ra khái niệm về quyền bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử là việc tác giả được quyền không cho người khác xuyên tạc; không cho người

khác sửa chữa, cắt xén sách điện tử dưới bất kỳ hình thức nào gây phương hại đến danh dự và uy tín của tác giả.

3.1.2 Quy định quyền bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử

Bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử được ghi nhận là nhóm quyền nhân thân của tác giả, độc lập với nhóm quyền tài sản. Việc bảo vệ tính toàn vẹn của sách điện tử đã thể hiện điểm đặc trưng trong việc bảo hộ quyền tác giả đó chính là hình thức thể hiện chứ không phải là ý tưởng sáng tạo. Đây là đặc trưng của mỗi tác giả, là cách diễn đạt và trình bày ý tưởng như thế nào theo sự sáng tạo riêng đặc thù. Nét đặc biệt đó cũng phải dành riêng cho tác giả và bất kỳ ai cũng không thể tự tiện thay đổi điều đó.

3.1.3 Một số bất cập và đề xuất hoàn thiện pháp luật về quyền bảo vệ sự toàn vẹn sách điện tử

Sách điện tử trong môi trường mạng thì dễ dàng bị thay đổi nội dung, hình thức thể hiện là không thể lường trước được. Xuất bản điện tử lậu tiềm ẩn nguy cơ là nơi phát tán e-book có nội dung bị chỉnh sửa, chấp vá e-book có nội dung bị cấm phát hành theo luật Việt Nam. Với quy định của pháp luật Việt Nam cần ghi nhận trong khoản 4 Điều 19 nên bỏ đi yếu tố “*gây phương hại đến danh dự, uy tín của tác giả*” cần thay vào đó là “không cho phép sửa chữa, cắt xén hoặc các hành vi làm sai lệch ý tác giả”. Bên cạnh đó, các hành vi xâm phạm đến quyền được bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử trong thời gian tác phẩm được bảo hộ và cả khi tác phẩm hết thời hạn bảo hộ hoặc tác giả đã chết. Quy định nên bổ sung thêm trong văn bản hướng dẫn vấn đề này hoặc quy định tại Điều 43 Luật Sở hữu trí tuệ. Ngoài ra, việc xác định mức độ và giới hạn được xem là điều kiện cần và đủ để xác định hành vi xâm phạm tính toàn vẹn sách điện tử và hành vi

làm tác phẩm phái sinh. Bởi lẽ, việc đặt ra điều kiện về sửa chữa, cắt xén và ảnh hưởng danh dự uy tín ở mức độ có thể chứng minh được để yêu cầu.

3.2 Quyền sao chép và phân phối sách điện tử của nhà xuất bản và tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian

3.2.1 Khái niệm quyền sao chép và phân phối sách điện tử

Quyền sao chép và phân phối tác phẩm nói chung được xem là độc quyền của tác giả hay nói cụ thể hơn là độc quyền đối với người nắm giữ quyền tài sản của quyền tác giả. sao chép là việc tạo ra bản sao của toàn bộ hoặc một phần tác phẩm hoặc bản ghi âm, ghi hình bằng bất kỳ phương tiện hay hình thức nào. Phân phối tác phẩm sách điện tử là quá trình đưa các tác phẩm sách vào các cửa hàng trực tuyến, thư viện số hoặc các nền tảng đọc sách điện tử như Kindle, Kobo, Google Play Books, Apple Books và nhiều nền tảng khác.

3.2.2 Quy định quyền sao chép và phân phối sách điện tử

Tại Điều 9 Công ước BERNE về bảo hộ các tác phẩm văn học và nghệ thuật quy định: *“Tác giả có các tác phẩm văn học nghệ thuật được Công ước này bảo hộ, được toàn quyền cho phép sao in các tác phẩm đó dư ới bất kỳ phương thức, hình thức nào”*. Quyền phân phối tác phẩm được Hiệp ước của WIPO về quyền tác giả (WCT) (1996) quy định như sau: *“Tác giả của tác phẩm văn học và nghệ thuật được hưởng quyền độc quyền cho phép cung cấp tới công chúng bản gốc và bản sao tác phẩm đó thông qua việc bán hoặc chuyển nhượng quyền sở hữu”*. Hiện nay Luật SHTT sửa đổi năm 2022 đã chính thức đưa nội dung này vào điểm d Khoản 1 Điều 20.

3.2.3 Trách nhiệm pháp lý của nhà xuất bản trong hoạt động sao chép và phân phối sách điện tử

Trước hết nhà xuất bản phải đảm bảo quyền nhân thân cho tác giả trong việc để bút danh tác giả lên tác phẩm và bảo vệ toàn vẹn tác phẩm không cho người khác xuyên tạc, sửa đổi, cắt xén tác phẩm dưới bất kỳ hình thức nào gây phương hại đến danh dự và uy tín của tác giả. Thứ hai, nhà xuất bản có nghĩa vụ phải trả tiền nhuận bút đúng hạn cho tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả kể từ ngày tác phẩm chính thức được xuất bản với nguyên tắc thanh toán tổng số phần trăm hoa hồng nhân với số bản phát hành và giá bìa tác phẩm. Nhà xuất bản ở Việt Nam còn có trách nhiệm khi tham gia vào hoạt động xuất bản, phát hành xuất bản phẩm điện tử.

3.2.4 Trách nhiệm pháp lý của tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trong môi trường mạng (ISP) đối với sách điện tử

Hiện nay, các ISP cần tuân thủ những nguyên tắc cơ bản theo quy định tại Nghị định 72/2013/NĐ-CP, yêu cầu ISP cung cấp trang thông tin điện tử và mạng xã hội cần phải thiết lập hệ thống thiết bị kỹ thuật có khả năng đáp ứng các điều kiện theo quy định.

3.2.5 Một số bất cập và đề xuất hoàn thiện pháp luật về quyền sao chép và phân phối sách điện tử

Thứ nhất, trong lĩnh vực xuất bản, về mặt pháp lý cũng như cơ chế vận hành giai đoạn xuất bản điện tử cần tập trung vào các nội dung: (i) Cần chi tiết hơn trong Luật SHTT các biện pháp xử lý các hành vi vi phạm trách nhiệm của nhà xuất bản tại khoản 5 Điều 11 Luật Xuất bản và Nghị định 195/2013/NĐ-CP, hiện nay quy định còn rất chung chung. (ii) Xây dựng phần mềm dữ liệu danh sách các xuất bản phẩm cấm lưu hành, bị đình chỉ phát hành, vi phạm hoặc bị tiêu hủy để làm cơ sở pháp lý cho việc thẩm định, xem xét quyết định cấp phép danh mục xuất bản phẩm tổ chức triển

lãm, hội chợ và phục vụ cho công tác giám định, thẩm định liên quan trên cả nước. (iii) Ban hành các quy định điều chỉnh, hướng dẫn quản lý hoạt động xuất bản, phát hành xuất bản phẩm điện tử.

Thứ hai, đối với các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian: (i) Trong quy định về trách nhiệm của ISP cần có hướng tiếp cận chi tiết cho từng loại dịch vụ thay vì chỉ đưa ra một quy định tổng quát như tại khoản 3 Điều 198b Luật SHTT năm 2022¹ và Điều 76, Điều 77, và Điều 78 của Nghị định hướng dẫn; (ii) Cần làm rõ hơn trách nhiệm bồi thường thiệt hại khi có hành vi vi phạm bản quyền. Hiện nay việc quy định trách nhiệm pháp lý của các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian cũng chỉ mới dừng lại các hành vi, trong khi đó việc đề cập đến các biện pháp xử lý chỉ đề cập chung; (iii) Đối với ISP nên có quy định riêng về chủ thể này

3.3 Ngoại lệ quyền tác giả đối với sách điện tử

3.3.1 Khái niệm ngoại lệ quyền tác giả đối với sách điện tử

Có thể đưa ra khái niệm về ngoại lệ quyền tác giả đối với sách điện tử đó là bên cạnh quyền độc quyền của chủ sở hữu quyền tác giả thì trong một số trường hợp, quyền đối với độc quyền này sẽ hạn chế trong các trường hợp đặc biệt dành cho các đối tượng cần thiết được sử dụng không nhằm mục đích thương mại.

3.3.2 Quy định sử dụng ngoại lệ quyền tác giả đối với sách điện tử

Tự sao chép một bản để nghiên cứu khoa học, học tập của cá nhân và không nhằm mục đích thương mại. Quy định này không áp dụng trong

¹ Trong các nghiên cứu về vấn đề này, các học giả thường sử dụng thuật ngữ "safe harbor" để chỉ về việc nhà cung cấp dịch vụ có thể thoát khỏi trách nhiệm khi thỏa mãn các điều kiện theo luật định.

trường hợp sao chép bằng thiết bị sao chép; Sao chép hợp lý một phần tác phẩm bằng thiết bị sao chép để nghiên cứu khoa học, học tập của cá nhân và không nhằm mục đích thương mại; Sử dụng tác phẩm trong hoạt động thư viện không nhằm mục đích thương mại; Trích dẫn hợp lý tác phẩm mà không làm sai ý tác giả để bình luận, giới thiệu hoặc minh họa trong tác phẩm của mình; để viết báo, sử dụng trong ấn phẩm định kỳ, trong chương trình phát sóng, phim tài liệu; Người khuyết tật, người nuôi dưỡng, chăm sóc cho người khuyết tật được quyền sao chép, biểu diễn, truyền đạt tác phẩm dưới định dạng bản sao để tiếp cận của tác phẩm khi có quyền tiếp cận hợp pháp với bản gốc hoặc bản sao tác phẩm.

3.3.3 Một số bất cập và đề xuất hoàn thiện pháp luật về ngoại lệ quyền trong việc sử dụng sách điện tử

Thứ nhất, tại khoản 3 Điều 25 Nghị định 17/2023/NĐ-CP ghi nhận về tỉ lệ % sao chép gây khó khăn cho nhu cầu học tập, nghiên cứu. Trên cơ sở lý luận đề cập, luận án đề xuất sửa đổi Điều 25 Luật SHTT về việc ghi nhận cho phép sao chép tác phẩm nhằm mục đích sử dụng cá nhân hoặc trong gia đình không nhằm mục đích thương mại, không giới hạn số lượng bản sao. Thứ hai, quy định trích dẫn hợp lý chưa đảm bảo khả thi vì trên thực tế chuẩn mực hợp lý sẽ khác nhau. Tác giả đề xuất bổ sung tại điểm đ khoản 1 Điều 25 Luật SHTT, nên ghi nhận rõ việc trích dẫn là trích một đoạn văn hoặc cụm từ trong tác phẩm đó, việc trích toàn bộ tác phẩm sẽ không được xem là trích dẫn hợp lý; Thứ ba, Sử dụng ngoại lệ dành cho người khuyết tật được ghi nhận trong Luật SHTT, tuy nhiên theo tác giả cần phải ban hành một văn bản hướng dẫn chi tiết thi hành ngoại lệ này.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 3

Chính từ yếu tố kỹ thuật luôn tác động đến sự tồn tại và lưu hành đối với sách điện tử nên việc ảnh hưởng đến quyền được bảo toàn sự toàn vẹn tác phẩm được đề cập. Với nghiên cứu về vai trò của nhà xuất bản và các ISP trong việc khai thác và phân phối sách điện tử có ý nghĩa là rất lớn.

Chương 4. HÀNH VI XÂM PHẠM QUYỀN TÁC GIẢ ĐỐI VỚI SÁCH ĐIỆN TỬ VÀ GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT

4.1 Hành vi xâm phạm quyền tác giả và biện pháp xử lý hành vi xâm phạm

4.1.1 Khái niệm hành vi xâm phạm quyền tác giả

Như vậy, đối với hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử cũng được ghi nhận chung trong Điều 28 Luật SHTT. Bởi lẽ sách điện tử cũng là tác phẩm được bảo hộ theo quy định và được người viết phân tích trong Chương 2 về khái niệm sách điện tử. Tuy nhiên, bởi sách điện tử có nhiều đặc trưng riêng từ khi hình thành đến khi chuyển đến tay người sử dụng thông qua các phương tiện điện tử là chủ yếu. Chính vì vậy, hành vi xâm phạm sẽ mang rất nhiều đặc trưng riêng của sách điện tử.

4.1.2 Các hành vi xâm phạm quyền tác giả

Căn cứ xác định hành vi xâm phạm quyền tác giả và các yếu tố cấu thành hành vi xâm phạm quyền tác giả được quy định ở Điều 28 Luật SHTT và Điều 64 Nghị định 17/2023/NĐ-CP.

4.1.3 Các biện pháp xử lý hành vi xâm phạm quyền tác giả

Thứ nhất, xử lý hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử bằng biện pháp hành chính. Thứ hai, xử lý hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử bằng biện pháp dân sự. Thứ ba, xử lý hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử bằng biện pháp hình sự.

4.2 Quy định các hành vi xâm phạm quyền tác giả đặc trưng đối với sách điện tử

4.2.1 Hành vi xâm phạm quyền sao chép và phân phối sách điện tử

Với các hành vi xâm phạm hiện nay được ghi nhận chung theo Điều 28 Luật SHTT Việt Nam thì đối với sách điện tử còn phát sinh những hành vi mới khi mà tự ý đưa sách vào một tài khoản facebook cá nhân; đặc biệt, nếu tài khoản được nhiều người xem và phát nhiều quảng cáo, thì chủ tài khoản có thể thu được lợi lớn.

4.2.2 Hành vi xâm phạm đến biện pháp công nghệ hữu hiệu bảo vệ quyền tác giả

Hành vi xâm phạm đến biện pháp công nghệ hữu hiệu bảo vệ quyền tác giả gồm hành vi cố ý hủy bỏ hoặc làm vô hiệu biện pháp công nghệ hữu hiệu do tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả thực hiện để bảo vệ quyền tác giả đối với tác phẩm của mình.

4.2.3 Hành vi xâm phạm quyền được bảo vệ sự toàn vẹn của sách điện tử

Trước đây hành vi này có thể mờ nhạt đối với các tác phẩm sách in, việc sửa chữa cắt xét sẽ bị giới hạn bởi đặc tính vật lý của sách. Tuy nhiên, khi một quyển sách điện tử tồn tại trong môi trường kỹ thuật số thì hành vi này sẽ rất dễ dàng. Một là, hành vi xuyên tạc tác phẩm. Hai là, hành vi sửa chữa, cắt xén tác phẩm gây phương hại đến danh dự, uy tín của tác giả.

4.3 Quy định biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc phòng ngừa, phát hiện hành vi xâm phạm đối với sách điện tử và kiến nghị hoàn thiện

4.3.1 Khái niệm biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc bảo vệ quyền tác giả

Biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử có thể hiểu là biện pháp công nghệ bảo vệ quyền mà chủ

thể quyền tác giả đối với sách điện tử kiểm soát việc sử dụng sách điện tử thông qua các ứng dụng kiểm soát truy cập, quy trình bảo vệ hoặc cơ chế kiểm soát sao chép sách điện tử.

4.3.2 Áp dụng biện pháp công nghệ kiểm soát quyền truy cập bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử

Biện pháp công nghệ hiệu quả có thể thông qua việc kiểm soát quyền truy cập của các chủ thể tham gia vào quá trình lưu trữ, sử dụng và truyền tải sách điện tử. Đây là một phương thức quản lý và giám sát quyền truy cập vào các tài nguyên hệ thống, đảm bảo rằng chỉ những người dùng được phép mới có thể truy cập hoặc thực hiện các thao tác nhất định. Việc áp dụng các biện pháp kiểm soát quyền truy cập không chỉ giúp phòng ngừa bảo vệ quyền tác giả chống lại các hành vi xâm phạm mà còn là căn cứ thu thập thông tin hỗ trợ xử lý các hành vi xâm phạm đến sách điện tử trong quá trình sử dụng.

4.3.3. Thực tiễn áp dụng biện pháp công nghệ hữu hiệu và một số bất cập trong việc bảo vệ quyền tác giả đối với sách điện tử

Các sản phẩm công nghệ được sáng tạo bởi khối óc Việt, vượt qua những đánh giá nghiêm ngặt và hoàn tất kiểm định như DRM, Sigma-Multi DRM của Thudo Multimedia... có lẽ là các giải pháp công nghệ giúp các nhà xuất bản bảo vệ, phân phối các tác phẩm. Đối với các biện pháp công nghệ được áp dụng, hiện nay có 02 nhóm biện pháp công nghệ bảo vệ quyền tác giả trong môi trường kỹ thuật số nói chung. Thứ nhất là giải pháp dựa trên hạ tầng nhà cung cấp. Thứ hai là giải pháp điều tra hạ tầng tội phạm mạng, giải pháp này sử dụng công nghệ nhận diện thương hiệu, kênh hay nhận diện nội dung để phát hiện những vi phạm và tiến hành loại bỏ chúng sau khi điều tra cẩn thận.

4.3.4 Hoàn thiện pháp luật về biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc phòng ngừa hành vi xâm phạm quyền tác giả đối với sách điện tử

Thứ nhất, việc lựa chọn các biện pháp công nghệ hữu hiệu cần xác định đủ các yếu tố cần thiết để hướng dẫn áp dụng trong Nghị định 17/2023/NĐ-CP. Thứ hai, cần bổ sung chủ thể có quyền kiểm soát quy trình bảo vệ hoặc kiểm soát sao chép trong việc bảo vệ quyền tác giả theo Luật SHTT. Thứ ba, pháp luật cần quy định rõ vai trò và trách nhiệm của các nền tảng số hiện nay được xây dựng nhằm bảo vệ tốt nhất việc lưu thông sách điện tử đến người tiêu dùng. Thứ tư, quy định trách nhiệm gỡ bỏ nội dung vi phạm theo yêu cầu của chủ thể quyền, cũng như trách nhiệm bồi thường của người đã đưa ra yêu cầu gỡ bỏ hoặc cung cấp thông tin không đúng cho doanh nghiệp cung cấp dịch vụ trung gian. Thứ năm, xây dựng quy trình kiểm soát quyền truy cập và sao chép sách điện tử.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 4

Để bảo vệ bản quyền sách điện tử được hiệu quả, bên cạnh các biện pháp dân sự, hình sự, hành chính, việc áp dụng các biện pháp công nghệ tiên tiến là vô cùng quan trọng. Sách điện tử trong môi trường số để bảo vệ được tốt nhất cần có sự kết hợp các biện pháp từ pháp lý đến công nghệ hiệu quả. đề xuất hướng hoàn thiện pháp luật đối với biện pháp công nghệ hữu hiệu nhằm đáp ứng theo kịp xu hướng thời đại, vừa hài hòa với Điều ước quốc tế cũng như học hỏi kinh nghiệm của những quốc gia phát triển

KẾT LUẬN

Trên thế giới, mỗi quốc gia lựa chọn cho mình hướng đi và giải pháp có thể vừa bảo vệ được quyền lợi của người sáng tạo ra sách điện tử

vừa có thể dung hòa được lợi ích của các chủ thể khác trong việc khai thác và sử dụng sách điện tử.

Từ những phân tích các khía cạnh pháp lý bản quyền và tác động của môi trường công nghệ số đến sách điện tử, tác giả đúc kết lại một số kết luận như sau: Một là, trong môi trường công nghệ số, sách điện tử được hình thành và khai thác sử dụng mạnh mẽ. Hai là, pháp luật sở hữu trí tuệ điều chỉnh về các nhóm chủ thể quyền như tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả đối với tác phẩm. Ba là, các quyền đặc trưng của quyền tác giả đối với sách điện tử như quyền bảo vệ sự toàn vẹn tác phẩm, quyền sao chép và phân phối, là những quyền rất dễ bị xâm phạm trong môi trường kỹ thuật số hiện nay. Bốn là, để đảm bảo môi trường khai thác và sử dụng hiệu quả đối với sách điện tử cần có sự kết hợp điều chỉnh các quy định pháp luật và biện pháp công nghệ hữu hiệu trong việc bảo vệ tốt đối với bản quyền sách điện tử.

Tác giả đã đưa một số kiến nghị hoàn thiện pháp luật đối với bảo hộ bản quyền sách điện tử: (i) Bổ sung khái niệm sách điện tử tại Điều 14 Luật SHTT cũng như Điều 4 Luật Xuất bản. Đây là một dạng tác phẩm tồn tại trong môi trường kỹ thuật số với những đặc thù trong việc sử dụng sách điện tử; (ii) Bổ sung trách nhiệm của nhà xuất bản, các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian hiện nay. Đồng thời, xác định vai trò của nền tảng số, việc quản lý, kiểm soát việc phát hành sách điện tử và cung cấp các dịch vụ cho người dùng; (iii) Các quyền đặc trưng cần được điều chỉnh pháp lý phù hợp hơn. Đối với quyền bảo vệ toàn vẹn tác phẩm: Sửa đổi Khoản 4 Điều 19 nên bỏ đi yếu tố “*gây phương hại đến danh dự, uy tín của tác giả*” cần thay vào đó là “*không cho phép sửa chữa, cắt xén hoặc các hành vi làm sai*

lệch ý tác giả”; Quy định về trách nhiệm của ISP cần có hướng tiếp cận chi tiết cho từng loại dịch vụ thay vì chỉ đưa ra một quy định tổng quát như tại khoản 3 Điều 198b Luật SHTT năm 2022 và Điều 76, Điều 77, và Điều 78 của Nghị định hướng dẫn. Ở đây, chúng ta có thể áp dụng cách phân loại dịch vụ tại Điều 75 của Nghị định và quy định chi tiết các trách nhiệm và các trường hợp được loại trừ trách nhiệm cho các nhà cung cấp từng loại dịch vụ; Đối với các ngoại lệ quyền: Được sao chép để sử dụng cho mục đích cá nhân và gia đình, quy định này không quy định sao chép một bản sao được phép thay vào đó là người sử dụng có thể sao chép, bổ sung tại điểm d khoản 1 Điều 25 LSHTT, nên ghi nhận rõ việc trích dẫn là trích một đoạn văn hoặc cụm từ trong tác phẩm đó, việc trích toàn bộ tác phẩm sẽ không được xem là trích dẫn hợp lý, đối với ngoại lệ dành cho người khuyết tật: Cần có quy định hướng dẫn về việc phân phối các bản sao dưới định dạng dễ tiếp cận đến các tổ chức tương ứng sử dụng, quy định số lượng tác phẩm được phép chuyển đổi sang định dạng dễ tiếp cận tùy theo các tổ chức khác nhau; (iv) Đề xuất quy định cụ thể để áp dụng biện pháp công nghệ hữu hiệu: kiểm soát biện pháp công nghệ hữu hiệu cho chủ thể quyền đặc biệt là nhà xuất bản và tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trên cơ sở xây dựng nền tảng số. Bên cạnh đó, xây dựng quy trình yêu cầu gỡ bỏ thông tin vi phạm nhanh hơn và chủ thể quyền có thể yêu cầu đối với tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian. Cuối cùng, cần xây dựng cơ chế kiểm soát quá trình lưu thông sách điện tử thông qua công nghệ số, có sự kết nối được 03 thành phần là chủ thể quyền tác giả (bao gồm cả tác giả, nhà xuất bản, tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian), cơ quan quản lý nhà nước và người dùng nhằm thực hiện hiệu quả trên thực tế trong việc bảo hộ quyền

tác giả đối với sách điện tử chống lại các hành vi sao chép và sử dụng trái phép trong quá trình lưu trữ và lưu thông sách điện tử.

NHỮNG CÔNG TRÌNH LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ĐÃ CÔNG BỐ

1. Nguyễn Thị Ngọc Tuyền (2021), Các biện pháp bảo vệ quyền tác giả theo pháp luật Việt Nam – So sánh với Hiệp định CPTPP”, *Tạp chí phát triển KH&CN, Kinh tế-Luật và quản lý*, số 4.
2. Nguyễn Thị Ngọc Tuyền, Nguyễn Thu Hương, Nguyễn Văn Tròn (2022), *Hoàn thiện tội xâm phạm quyền tác giả trong luật hình sự Việt Nam phù hợp bối cảnh hợp tác quốc tế*, Hội thảo quốc tế “Hoàn thiện pháp luật trong lĩnh vực tư pháp hình sự hiện nay - Lý luận và thực tiễn”, Trường Đại học Luật, Đại học Huế phối hợp với Trường Đại học Tổng hợp quốc gia Tula, Liên Bang Nga tổ chức, đã được xuất bản, ISSN:978-5-7679-5113-0
3. Nguyễn Thị Ngọc Tuyền (2023), Góc độ pháp lý về quyền tác giả đối với sách điện tử, *Tạp chí Giáo dục & Xã hội*, Số 152 (213).
4. Phan Trung Hiền, Nguyễn Thị Ngọc Tuyền (2023), Một số suy nghĩ về quy tắc trích dẫn trong nghiên cứu khoa học ở Việt Nam, *Tạp chí Khoa học pháp lý*, Số 2(162).
5. Nguyễn Phan Khôi, Nguyễn Thị Ngọc Tuyền (2023), Đồng tác giả bài báo đăng Kỷ yếu Hội thảo được xuất bản của Trường Đại học Đà Lạt: “*Trách nhiệm pháp lý của các tổ chức cung cấp dịch vụ trung gian trong việc bảo vệ quyền tác giả trên môi trường Internet*”, NXB ĐHQG TPHCM.

6. Nguyen Thi Ngoc Tuyen (2024), Application of effective technology Measures in protecting copyright in the network environment, *Lex Humana*, v.16, n.1, ISSN 2175-0947
7. Nguyen Ngoc Dien, Nguyen Thi Ngoc Tuyen (2024), Protecting the integrity of e-books in the network environment: A comparative law perspective, *Jurnal Cita Hukum*, Vol.12 No. 1, pp. 45-64.